

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 36/2009 rd

Landsbygden och ett välmående Finland: Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse

Till jord- och skogsbruksutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 maj 2009 statsrådets redogörelse: Landsbygden och ett välmående Finland: Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse (SRR 5/2009 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga utskotten får lämna utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Hanna-Mari Kuhmonen, jord- och skogsbruksministeriet
- miljøråd Harry Berg, miljöministeriet
- äldre forskare Minna Kaljonen, Finlands miljöcentral
- professor (tidsbunden), politices doktor Hilka Vihinen, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi
- direktör Juha Ruippo, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- samordnare för vattenskyddsprojekt Hannele Ahponen, Finlands naturskyddsförbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänna riktlinjer i den jordbrukspolitiska redogörelsen

I sin redogörelse drar regeringen upp riktlinjer för den nationella jordbrukspolitiken och ser på landsbygden i ett samlat perspektiv. Att skapa välfärd och trygga den bör — precis som alla dimensioner av en hållbar utveckling (ekonomisk, ekologisk, social och kulturell) — ingå som integrerade, allt genomsyrande teman i landsbygdspolitiken som helhet, anser utskottet. Då ligger den i linje med vår nationella strategi för hållbar utveckling (2006), som för fram visionen om att kunna trygga välfärden inom ramen

för naturens bärkraft, både nationellt och globalt.

Utskottet noterar att de stora globala miljöfrågorna både lyfter fram och förändrar landsbygdens roll. För att landsbygdens potential fullt ut ska kunna tas till vara måste vi ha en livskraftig landsbygd i hela landet. En livskraftig och välmående landsbygd ligger i hela nationens gemensamma intresse och är en fördel och en resurs för hela landet. Dagens stora globala problem, som klimatförändringen, utarmningen av den biologiska mångfalden, de minskande naturresurserna, energibesluten, tillgången till ren mat och rent vatten, gör att landsbygdens materiella och immateriella resurser kommer att öka i betydelse inom den närmaste framtiden.

Bland viktiga åtgärder för att främja landsbygdens ekologiska hållbarhet nämner redogörelsen effektivare insatser inom jordbruket, renare energilösningar, minskad belastning på vattendragen och nödvändig upprustning av dem och insatser för att värna mångfalden i naturen och bevara natur- och kulturlandskapet. Framför allt i kampen mot klimatförändringen är det viktigt att landsbygden själv blir en del av lösningen på problemet, menar utskottet. Strategierna i redogörelsen visar vägen för hur vi rent generellt kan utnyttja landsbygdens resurser och möjligheter för att klara av klimatförändringen. I framtiden kommer landsbygdens miljö- och energinära binärningar och anknytande näringar att spela en allt större roll.

Utskottet anser att strategierna i redogörelsen pekar i rätt riktning, men konstaterar dessutom att det i samband med redogörelsen bör göras en bredare analys till exempel av hur decentraliserade energisystem ska tas fram och praktiska problem i anknytning till dem lösas. Det är också nödvändigt att se närmare på miljöfrågorna kring en effektivare utvinning av naturresurserna och målen för markanvändning och kolsänkor vid FN:s klimatförhandlingar. I det handlingsprogram som ska upprättas utifrån redogörelsen ska konkreta förslag till hur landsbygdens potential ska tas till vara läggas fram och i det sammanhanget bör miljöaspekten tydligt vägas in. För tillfället har man på landsbygden nått längre än i städerna med att utveckla det civila samhället och den lokala kulturen på egna villkor, men i stadsregioner har man å andra sidan kommit mycket längre med att ta fram ekoeffektiva lösningar. Framtidsutsikterna för en miljömässigt hållbar landsbygd kan främjas genom forskning. I samband med eventuella reformer inom institutionerna för sektorsforskning gäller det att se till att forskningen också riktas in på miljöfrågor som gäller landsbygden.

Boende, planläggning och trafik

De stora miljöfrågorna för glest bebodd landsbygd, kärnlandsbygd och stadsnära landsbygd är mycket olika och därför bör de få tillgång till olika slag av skräddarsydda stöd- och utvecklings-

insatser. I Finland finns det gott om framför allt bebodd landsbygd, men skillnaderna mellan olika typer av landsbygdsområden är i många fall större än mellan landsbygd och stad. Knäckfrågan är, så vitt utskottet kan se, att kunna identifiera potentialen i stadsregioner och olika typer av landsbygd och att utveckla den på lämpligt sätt i ett miljöperspektiv. Det gemensamma för alla områden är att det behövs lokala lösningar och att invånare och andra aktörer måste få komma till tals i planeringen. Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer Tekes inledde 2008 ett projekt för kolneutrala kommuner inom ramen för ett forskningsprojekt för ett hållbart samhälle med målet att uppnå avsevärda utsläppsminskningar (80 %) under de närmaste årtiondena. Åtagandet att stävja klimatförändringen erbjuder också mindre kommuner nya, betydande näringspolitiska möjligheter att främja en hållbar omstrukturering. Enligt redogörelsen är det viktigt att värna och förbättra den bebodda landsbygdens villkor. Det har lagts ett synnerligen viktigt förslag om byplanläggning, som lyfter fram den lokala landsbygdsaspekten och lokalt medinflytande över markområdesplaneringen.

Utvecklingen av den stadsnära landsbygden tas upp som en särskild punkt i redogörelsen. Till skillnad från landsbygden i övrigt pågår det ett kraftfullt bostads- och samhällsbyggande på landsbygden i närheten av växande stadsregioner. På den stadsnära landsbygden vill redogörelsen helst se byar med god servicekapacitet och möjligheter till kollektivtrafik för att konsekvenserna av människors rörlighet för klimatet ska kunna minskas och fungerande alternativ till privatbilism erbjudas. Framför allt är det viktigt att kunna planlägga järnvägsanknutna områden för boende, och bebyggelsen i de här stadsnära områdena ska inte splittras. Befolkningstillväxten, byggandet och omstruktureringen i näringssektorn ökar behovet av planläggning och utveckling av servicen enormt. Enligt redogörelsen bör en hållbar samhällsutveckling på den stadsnära landsbygden utgå från byar och tätorter med god servicekapacitet och fungerande möjligheter till kollektivtrafik. I ett miljöper-

spektiv är strategin enligt utskottets uppfattning lämplig. Det hänvisar här till sitt utlåtande (MiUU 9/2009 rd — SRR 6/2008 rd) om statsrådets klimat- och energistrategi på lång sikt och konstaterar att i ett kolsnålt samhälle måste alla växthusgasutsläpp reduceras radikalt. Det kräver att man tar hänsyn både till enskilda utsläppskällor och till samhällsstrukturen och till klimatkonsekvenserna av markanvändningslösningar över lag.

I stadsnära områden ökar planlägningsbehovet ofta mycket snabbt, men det gäller samtidigt att kunna planlägga på sikt. De lokala invånarna måste få vara med om och kunna säga sitt om vilken riktning förändringen styrs i. Genom god planläggning kan man spara in både på byggkostnader och inte minst på driftkostnader längre fram och uppnå klara klimatfördelar. Det är av största vikt att man fäster avseende dels vid effektiviteten under byggtiden, dels vid bosättningens miljökonsekvenser på sikt. När nya samhällsstrukturer byggs upp kan man i hög grad påverka hur stora utsläppen från trafik och annan energianvändning blir under samhällets hela livscykel. Bilen kommer fortsatt att vara ett viktigt transportmedel på landsbygden. På sikt måste den potential som finns i ny, mer ekologisk teknik vägas in när man bedömer hur mycket samhällsstrukturen på landsbygden belastar klimatet.

Det är viktigt att se till att det fortsatt finns en adekvat tillgång till närservice på landsbygden. Invånarna i ett område bör ges en chans att delta inte bara i planläggningen utan också i planeringen av servicen. Redogörelsen tar inte upp frågan om hur handelns affärsnätverk har utvecklats, trots att det utgör en synnerligen viktig del av servicestrukturen på landsbygden. De små bybutikerna på landsbygden och i små tätorter minskar hela tiden i antal. Inte minst om stormarknader förläggs på landsbygden utanför städerna på grund av bättre trafikillgänglighet, kan det i många fall urholka affärernas verksamhetsbetingelser i byar och kyrkobyar inom ett mycket stort område. Å andra sidan kan det i vissa fall vara bra för servicen att affärer typ servicestationer

etablerar sig i ett område som bybutikerna redan försvunnit från.

Det är synnerligen angeläget att utveckla och underhålla kyrkobyar på kärnlandsbygden, framför allt i samband med kommunsammanslagningar. På kärnlandsbygden spelar dessutom den intensiva jordbruksproduktionens och de allt mer utvidgade produktionsanläggningarnas miljöhållbarhet en central roll. Man kan se en markant ökning i antalet gårdar med diversifierad produktion; år 2007 hade hela 34 procent av gårdarna i Finland diversifierad produktion. I framtiden betyder produktionen av bioenergi och andra bioenergitjänster goda möjligheter för diversifierade jordbruksföretag att bli till och med kolneutrala, om verksamhetsbetingelserna kan tryggas.

Större ekoeffektivitet bör vara målet också med spridd bosättning, men metoderna är inte desamma som på den stadsnära landsbygden. Man kan nå större energieffektivitet med decentraliserade vattenförsörjnings-, avfalls- och energilösningar, även om ekoeffektiva lösningar på den gles bebodda landsbygden på det hela taget är en stor utmaning. Också semesterhusboendet och s.k. dubbelbostäder kräver betydligt mer ekoeffektiva och fungerande lösningar. Utskottet hänvisar till de intrikata problem som förekommit med att verkställa förordningen om hushållsavloppsvatten. För att förordningen ska kunna genomföras med gott betyg måste avloppsvattenssystemen läggas upp med hänsyn till lokala förhållanden och det måste också finnas tillgång till underhållstjänster och efterfrågan på dem i glesbygden. Det finns ett särskilt behov för matarledningsprojekt fram till slutet av 2013 då övergångstiden löper ut och fastigheters avloppssystem antingen ska uppfylla kraven i förordningen om hushållsavloppsvatten eller anslutas till avloppsnätet. Det är viktigt att centraliserade och decentraliserade lösningar samordnas smidigt.

Med tanke på alla landsbygdsnärningar är regeringens strategi att garantera snabba och effektiva datakommunikationer på lika villkor i hela landet en absolut förutsättning för en levande landsbygd. Fungerande datakommunikatio-

ner är nödvändig basservice för företag på landsbygden, landsbygdsnäringar och de som bor på landsbygden. Tillgången till tjänster kan förbättras med nya innovativa metoder, som nättjänster och bildtelefoner. Utskottet påpekar att förbindelserna ännu inte täcker in alla landsbygdsområden. Risker finns att nätverket för snabba datakommunikationer bara kommer att täcka in de största och tätast bebyggda områdena och att en stor del av landsbygden därmed aldrig får tillgång till nätet. Också glesbygder måste absolut få tillgång till snabba och moderna bredbandsförbindelser till skäligen priser. Då kan möjligheterna till distansarbete utnyttjas effektivare och trafikens miljökonsekvenser minskas.

Större satsningar på förnybar energi

Landsbygdens betydelse för produktionen av förnybar energi har enligt utskottets uppfattning erkänts på behörigt sätt i redogörelsen. I landsbygdspolitiken har insatser för att stävja klimatförändringen och för anpassning till den högre prioritet än förut. Målet inför framtiden bör vara en maximalt självförsörjande landsbygd i energiavseende som utnyttjar decentraliserad produktion av energi ur olika former av biomassa och jordvärme, vindkraft och solenergi som tillskottsenergi.

Decentraliserade energilösningar och ökad produktion av bioenergi bör ses som landsbygdens svar på hur klimatförändringen kan stävas. Utskottet noterar i alla fall att det finns en stark korrelation mellan energisystemen och råvarumarknaden och att det behövs nya metoder att främja decentraliserade energilösningar. Energi-användningen måste också bli effektivare.

Redogörelsen pekar ut främjat multinyttjande av skogarna som ett centralt landsbygdspolitiskt mål, men där finns ändå ingen närmare analys av miljökonsekvenserna av olika former av nyttjande eller av hur de ska hanteras. I själva verket har sambandet mellan till exempel produktionen av bioenergi och en eventuell utarmning av den biologiska mångfalden inte identifierats eller analyserats på djupet i redogörelsen. För tillfället är det fortfarande knappt om framforskad information om långtidseffekterna av drivning av av-

verkningsrester till exempel för skogsmarkens näringsrikedom, markbiotopens sammansättning och naturens mångfald.

En effektiv röjning av träbiomassa på hygen, som stubbar och hyggesavfall, kan bli ett hot för arter som är beroende av rötved eller för vattenhushållningen och skogens framtida tillväxtpotential. Man har nått och jämnt kommit i gång med att ta fram forskningsdata om miljökonsekvenserna till exempel av stubbtäkt och det finns fortfarande för lite tillförlitliga resultat att bygga på. Drivningen av avverkningsrester utarmar sannolikt näringsresurserna i jordmånen och det kan i sin tur försämra skogstillväxten och i slutändan bland annat förlänga skogens omloppstid och minska den biologiska mångfalden. Det behövs alltså en heltäckande uppföljning och utvärdering av vilka effekter drivningen av skogsenergi får för skogarna och deras tillväxt. Dessutom bör det finnas beredskap att se över anvisningarna om och metoderna för skogsodling och användning av skogsbioenergi utifrån senaste forskningsrön. Vi måste få bättre tillgång till information om de samlade miljökonsekvenserna av bioenergiproduktion och samtidigt måste vi bli bättre på att sprida förfaranden som skonar olika naturtyper.

Bland alternativa energiproduktionsformer bör biogas lyftas fram, som det finns stor potential för inte minst på landsbygden. I Finland är avstånden långa och därför är det befogat att producera biogas decentraliserat för energi på gårdarna, nära de områden där materialen produceras för att minimera transportkostnaderna. På landsbygden kan biogas produceras ur gödsel, växtrester eller kommunalt bioavfall. Forskningen och utvecklingen kring biogasutvinning visar potential i Finland. Med ett aktivt landsbygdspolitiskt grepp kan en bredare användning påskyndas, landsbygdens miljöstatus och energiförsörjningstrygghet förbättras och nya arbetstillfällen skapas och nya företag etableras på landsbygden. Utskottet lyfter fram miljökonsekvenserna av biogasproduktion inte minst i animalieproduktionen, där biogasreaktorer på gårdar kan ta till vara näringsämnen i gödsel och den vägen minska belastningen på vattendragen. Biogas-

produktionen på landsbygden kan främjas med en inmatningstariff som möjliggör kraftvärme-produktion också för gårdsanläggningar.

Det behövs omkring 1,8 miljoner hektar av Finlands cirka 2,3 miljoner hektar åker för att trygga självförsörjningen på mat och producera den råvara som den finska livsmedels- och foderindustrin behöver. Då kan omkring 500 000 hektar vid behov användas för annan produktion, till exempel bioenergi. Gårdarna bör bli så självförsörjande på energi som möjligt och överskottsenergin bör utan svårighet kunna säljas till exempel till riksnätet eller närbelägna tätorter.

Mer närproducerad mat

I redogörelsen sägs det att landsbygdens betydelse och tryggheten av inhemsk livsmedelsproduktion stöds av det globala intresset för närproducerade och ekologiska livsmedel. I Finland ser användningen av färska säsong produkter ändå ut att minska, livsmedlens spårbarhet och ursprung att fördunklas och livsmedelstransporterna samtidigt att förlängas. Ändå vill en stor del av konsumenterna veta var och med vilka metoder deras livsmedel har framställts; de fäster sig inte bara vid priset utan allt mer också vid produktionsrelaterade miljöaspekter, etiska kriterier och regionala konsekvenser. Till de centrala framgångsfaktorerna räknas också djurens välfärd och djurskydd.

Utskottet poängterar att en ökad användning av färskare livsmedel med kortare leveranskedja samtidigt bidrar till att upprätthålla försörjningstryggheten och till miljöfördelar. Projektet för närproducerad mat har backats upp av handlingsprogrammet Hållbar upphandling (2008) och principbeslutet Hållbara val (2009). Enligt principbeslutet om hållbara val ska ekologiskt odlad mat, vegetarisk mat eller säsong produkter serveras i köken och måltidsservicen inom statsförvaltningen minst en gång i veckan kring 2010 och minst två gånger i veckan kring 2015. För kommunerna är principbeslutet en rekommendation.

För att främja närproducerad mat är det viktigt att ta fram nya konkreta åtgärder för att förkorta transporterna och främja fortsatt närbered-

ning. Den offentliga sektorn bör aktivt lobba för närproducerad mat, eftersom offentliga kök i hög grad bidrar till att främja hållbar upphandling, generera nya marknader och styra kommande generationers matvanor och konsumtionsbeteende. Urvalskriterierna i offentlig upphandling för professionella kök kan i vissa fall utökas med till exempel krav på att varor ska vara fria från tillsatser och konserveringsmedel och dessutom färska. Eventuella behov av ändringar i upphandlingslagen för att främja närproducerade livsmedel och flaskhalsarna i upphandlingspraxis i offentlig sektor bör skyndsamt benas ut för att det snabbt ska gå att öka användningen av närproducerade livsmedel. Handeln bör aktivt bereda plats för närproducerade livsmedel i sitt sortiment och se till att de är tillgängliga för konsumenterna.

Miljöskyddet inom jordbruket

Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland är det viktigaste tillgängliga verktyget för att vårda jordbruksmiljön, anser utskottet. Ett av programmets främsta mål är att jordbruk ska bedrivas på ett ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt och det kommer med en lång rad förslag till åtgärder att förbättra miljöns status med. Finland har sedan 1995 varit delaktigt av det EU-finansierade systemet för jordbrukets miljöstöd. Miljöstöden är det centrala inslaget i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007—2013. Stöden har förbättrats under årens lopp och insatserna har fått större precision. Man har genomgående försökt utveckla jordbrukets miljöskyddsinsatser utifrån nyaste tillgängliga kunskap. Ett nytt tillskott under pågående programperiod är naturängar, som spelar en stor roll både för den biologiska mångfalden och för ett bättre vattenskydd. Utskottet ser gärna att naturängarna blir fler.

Miljöstöden består av grundläggande insatser, valfria extra insatser och särskilda stöd som riktas enligt separata avtal. Ett miljöstödsåtagande gäller i fem år, medan avtal om särskilt stöd ingås för fem eller tio år och förutsätter att jordbrukaren gör ett åtagande om vissa grundläggande insatser. Enligt Östersjoredogörelsen

som riksdagen har under behandling ska vattenskyddsåtgärder vidtas inom jordbruket för att målet i statsrådets principbeslut att minska jordbrukets näringsbelastning med en tredjedel från nivån 2001—2005 ska nås. Det förutsätter effektivare insatser än de nuvarande.

Syftet med miljöstöden bör vara att jordbruksproduktionen i sin helhet bedrivs på ett hållbart sätt. Den ska vara mindre belastande för hela miljön, den biologiska mångfalden och kulturlandskapet ska värnas över hela linjen och samtidigt ska produktionsvillkoren tryggas på sikt. De allmänna målen för miljöskyddet inom jordbruket, den biologiska mångfalden och värden av jordbrukslandskapet bör nås och rena och högkvalitativa varor framställas. Miljöskyddsmålen för jordbruket bör vara effektiva och samtidigt ekonomiskt genomförbara ur jordbrukarnas synvinkel.

Utskottet noterar att jordbrukets miljöstöd redan har förändrat odlingsmetoderna och gjort jordbrukarna mer medvetna om miljöfrågor. I Statens revisionsverks utredning från 2008 bedömdes det att den minskning på 30 procent i jordbrukets näringsbelastning som angetts i statsrådets principbeslut inte kommer att uppnås med nuvarande åtgärder. Utskottet kräver att miljöstödsåtagandena i framtiden riktas in effektivare på regionala och vattenvårdsrelaterade grunder till de mest utsatta områdena och menar dessutom att frågan om nya effektivare styrmekanismer bör klarläggas. Det kommer att bli svårare att nå vattenskyddsmålen för att klimatförändringen för med sig ökad regnighet, vilket måste beaktas i planeringen av framtida vattenskyddsåtgärder. Projektet TEHO startade 2008 och går ut på att i samråd med jordbruksföretagare förbättra vattenskyddet med målet att på bred front kunna införa de effektivaste möjliga vattenskyddsåtgärderna inom jordbruket. Utskottet anser att de preliminära projektresultaten är uppmuntrande och noterar att regionala projekt kan möjliggöra för enskilda gårdar att tillämpa nya fungerande vattenskyddsmetoder.

Producenterna bör erbjudas bättre möjligheter att fullfölja sitt miljö- och samhällsansvar över hela linjen. Det förutsätter nära samord-

ning mellan landsbygds- och jordbrukspolitiska åtgärder. Staten och kommunerna kan bedriva en sådan upphandlingspolitik att de genom sin offentliga upphandling underlättar marknadstillträdet för närproducerade och ekologiska livsmedel. Med en regionalt koncentrerad jordbruksproduktion och allt större gårdar ställs vi inför stora frågor som vi måste hitta ett svar på.

Skyddet av natur- och kulturmiljön samt biodiversiteten

Utskottet anser att landsbygdens miljöteman har fått gott om plats i redogörelsen, men att de i ännu större utsträckning kunde ha behandlats i sammanhang med en samlad utveckling av landsbygden. Naturvärdena bör ses som en sådan starkhet för landsbygden som stadsområden inte kan erbjuda. Redogörelsen lyfter fram betydelsen av att natur- och kulturmiljön och landskapet bevaras, vilket innebär identifiering, inventering, prioritering och återställande av lokalt och regionalt värdefulla kulturmiljöer.

Landsbygden spelar en viktig roll i att bevara det kulturella arvet och den biologiska mångfalden. I redogörelsen framhålls det att jordbruket genom århundradena har format våra varierade natur- och kulturmiljöer. Samtidigt har den biologiska mångfalden delvis utarmats och miljöbelastningen ökat till följd av att gårdarna har blivit större och produktionen effektivare och regionalt ensidigare. I de livsmiljöer som formats och uppehållits av jordbruket finns det fortfarande gott om vilda djur- och växtarter som drar nytta av jordbruket. Landsbygdsområdena spelar också en viktig roll i att upprätthålla ekologiska nätverk.

Skyddet och nyttjandet av den biologiska mångfalden på ett hållbart sätt stöder och möjliggör för sin del också företagsamhet, inte minst i turistbranschen. Det finns redan inemot 5 000 företag för gårdsturism med en sammanräknad omsättning på ca 510 miljoner euro. Utsikterna för landsbygdsturism ser gynnsamma ut också på sikt, men det kräver att de immateriella reserverna bevaras och utnyttjas på ett hållbart sätt. Redogörelsen tar inte upp riskerna med ökad turism, t.ex. ökad trafik och ett växande tryck på

utnyttjande av naturen. För att turismen ska vara hållbar i miljöhänseende behövs det turistnäringsringar som kan erbjuda globalt knappa, men i våra förhållanden rikliga resurser som utrymme, tystnad och natur, som man också ska se till att bevara.

Det har skett stora förändringar i vår jordbruksmiljö och andra av människan formade miljöer, precis som i våra naturliga livsmiljöer, skogarna och stränderna. De här livsmiljöernas status och utveckling har minskat biotopernas naturliga mångfald och blivit ett hot mot krävande eller specialiserade biotoper. Landsbygdens livsmiljöer utgör kärnan i mångfalden, eftersom en stor del av nyckelbiotoperna fortfarande finns där. En mångfaldig natur hjälper oss också att tackla de stora frågorna kring klimatförändringen.

Jord- och skogsbruksmiljöer har ett stort kulturellt värde, vilket understryker deras betydelse för landskapet. Kulturlandskapet består i väsentliga delar av jordbruksmarker och öppna åkrar och ängar. Med minskat bete behöver traditionella biotoper som ängar, vallar och hagar rustas upp och vårdas effektivare. Utskottet anser att byarna i sina egna byplaner bör ta fram de här aspekterna. I fortsättningen bör mer offentliga och privata resurser avdelas för aktiv upprustning av natur- och kulturmiljöer och landskapet.

Utlåtande

Miljöutskottet föreslår

att jord- och skogsbruksutskottet beaktar det som sagts ovan.

Helsingfors den 18 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Pentti Tiusanen /vänst
medl. Christina Gestrin /sv
Timo Heinonen /saml
Rakel Hiltunen /sd
Timo Juurikkala /gröna
Antti Kaikkonen /cent
Timo Kaunisto /cent

Timo Korhonen /cent
Merja Kuusisto /sd
Markku Laukkanen /cent
Tapani Mäkinen /saml
Sanna Perkiö /saml
Tarja Tallqvist /kd
Pauliina Viitamies /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.